

Kérjük, hogy az anyagot a kollégiumi ülés
végén a Titkárságon leadni sziveskedjen.

Javaslat

az állami színházak 1953/54 évi műsortervére.

A terv az állami színházak javaslata
alapján az igazgatókkal történt meg-
beszélések során készült.

Műsortervünk előkészítésénél igyekeztünk lehetőség szerint fel-
használni az elmúlt évad főbb tapasztalatait. A múlt évad műsorpoliti-
kájának jellegzetessége az volt, hogy kevesebb, és általában kevésbé
színvonalas magyar darabok készültek, és a magyar darabok zömének be-
mutatására csak az évad utolsó kb. 2 hónapjában került sor. Emellett
ismeretes, hogy magyar darabjaink majdnem kivétel nélkül multbeli tema-
tikájúak voltak.

A mai magyar élet ábrázolása így lényegében hiányzott színházaink
tulnyomó részénél, még repertoár formájában is, - egyes esetekben a ta-
valyi kollégiumi műsorterv-határozat ellenére, - így pld. a Nemzeti Szin-
ház határozat ellenére sem tűzte idén műsorra sem a Tűzkeresztiséget, sem
az Erőt.

Mivel külföldi darabok formájában sem volt kielégítő a mai tema-
tika, lényegében színházaink nem kis részében erős eltolódás mutatkozott
a klasszikusok felé.

Az ideai műsortervben a tavalyinál lényegesen nagyobb számban álli-
tottunk be mai témájú darabot. A műsorterv realitását bizonyos fokig
alátámasztja tervezési munkánk bizonyos, bár nem kielégítő javulása.
A műsorba vett magyar darabok egy része már közel van az elfogadható
állapothoz. Így rövidesen Dramaturgiai Tanács elé kerülhet többek kö-
zött Forgács István: Vándornadarak, Gergely Márta: Gyengébb nem, Hege-
düs Géza: Mátyás király Debrecenben és néhány más, főleg azonban mult
tematikájú darab. A magyar terv azonban lényegesen realisabbnak néz ki,
mint a tavalyi terv. Az elmúlt évad tervében felvetett magyar darabok
közül ugyanis akkor kizárólag a Fáklyaláng volt készülődésben, a többi
darab vagy kezdetleges állapotban, vagy csak terv formájában volt meg,
vagy évad közben kellett visszautasítani.

Íróink körében nem csökkent a drámaírás iránti érdeklődés, amit
bizonyít az is, hogy nem egy esetben egy magyar darab helyén több,
többé-kevésbé biztató darabjavaslat is szerepel.

Szovjet és egyéb mai külföldi darabok terén is javult némileg
a tervezés módja. Míg az elmúlt évadokban még sokszor a színházak vé-
letlenszerű információján, esetleg a fordítók darab-szerzési lehetőségén
mult, hogy milyen darabokról van tudásunk addig most nagyjából ke-
resztül-vittük a külföldi darabok beszerzésének centralizálását a
Színházi Főosztályra. Az előadott darabokról szinopszisokat, véleménye-
ket szerzünk be és fokozatosan valamennyi számbajöhető darab szinopszi-
sát elkészítjük. Az így megszerzett szinopszisokról tájékoztatjuk a szin-
házakat, amelyek az őket érdeklő darabokkal megismerkedhetnek és jóvá-
hagyás esetén elkészíttethetik a fordítást, az általunk fontosnak tar-
tott külföldi darabokat pedig a színházaknak a Főosztály közvetlenül
ajánlja. A jelenlegi műsorterv több szovjet darabja már ilyen módon
került a tervbe. A darab-beszerzésnek ez a centralizálása még csak
kezdeti ugyan, de már eddig is bevált. Nincs még azonban megfelelő biz-
tosítókunk arról, hogy néha egy-egy fontos darabról nem elkészített-e,

vagy esetleg nem elég megbízható az információ. Ennek elkerülésére egyre nagyobb számban igyekszünk beszerezni a külföldi darabok fontosabb kritikáit is, és a darabok illetve szinopszisek megrendelése ennek alapján történik.

Fenti módon egyelőre 325 darabot dolgoztunk fel, 124 darabról már valamennyi színházunkat értesítettük. A feldolgozott darabok közül 170 a szovjet darab. Feldolgozatlan 40 darab. Ezekon kívül megrendelés alatt van további 51 szovjet és 39 egyéb darab.

Műsortervünk össz-képe hozzávetőlegesen a következő:

Budapesten 29 új magyar darab, ebből 17 mai témával, 12 multbeli témával foglalkozik. 20 szovjet darab kerül műsorra: 13 mai és 7 multbeli téma. Népi demokratikus darabok közül 1 mai és 1 multbeli szerepel a műsorban. Haladó nyugati író 1 művét mutatják be. Klasszikusok közül 13 magyar, 4 orosz és 17 egyéb szerepel a műsorban.

Vidéken a 22 magyar darab megosztása: 17 mai téma, 5 mult téma. 12 szovjet darab szerepel műsoron, mind mai téma. 3 népi demokratikus és 2 haladó nyugati darabot mutatnak be, valamennyi mai téma. 12 magyar, 6 orosz és 7 egyéb klasszikus szerepel a műsorban.

Összesen 66 mai témájú darab, 25 mult témájú új darab és 59 klasszikus szerepel a műsorban.

Budapesti színházaink a következő évadokra szóló hozzávetőleges távlati tervet is készítettek, többségében klasszikus művekből. Ennek a tervnek elkészítése azért szükséges, hogy így bizonyos fokig a klasszikus magyar és világirodalmi arányokat is lássuk, mivel annak felülbírálása egy évad szűkebb műsortervében nehéz lenne.

Lényegében megoldatlan még a színházak tematikus tervezése, azaz a magyar darabok tematikus megrendelése. Jelenlegi tervünk szerint ugyan a legfontosabb témakörökre általában készül magyar darab. Ez azonban zömében a helyes írói szándék és többnyire nem a színházak rendelésének következménye. Színházi rendelés következtében készül pl. Zelk drámája Szuhakálkról, Mesterházi bányász-operettje. Döntően azonban még ma is az írók spontán szándéka befolyásolja a műsor kialakítását. Ezen téren feltétlenül segítséget jelentene az össz-állami ténaterv létrehozása, ami íróinkat általában is orientálná a fontosabb témák felé.

A tematikus rendelés fő nehézsége azonban az, hogy míg a már viszonylag bevált tematikus filatervelés lényegében egyetlen helyen folyik, addig a színházak dramaturgiai munkája 15 helyen. Nehéz ezért megtalálnunk a tematikus rendelés helyes útját, miután nem célunk a rendelés és az ezzel kapcsolatos dramaturgiai munkát a Népművelési Minisztériumban összpontosítani, hanem az egész dramaturgiai folyamatot továbbra is magánál a színháznál kívánjuk hagyni. Nem kevésbé helytelen azonban egyszerűen a témakörök és írók mechanikus szétosztása.

Részletes műsorgetv.

I. Nemzeti Színház

4 bemutató

A./Bemutatók:

1./ Urbán Ernő: Uborkafa.
Szatíra egy vidéki város nemzeti vállalatába befurakodott karricristákról.

2./ Nagy Sándor: Titó ellenes darab.
Egy felvonás van készen a darabból, mely Jugoszláviában történik, a Tájékoztató Iroda határozata idején és azt mutatja be, hogy Titóék árulását hogyan ismeri fel a nép.

vagy

Asztalos Sándor: Schönhercz.

Első fogalmazásában elkészült, s bár van még javítani való, igen biztató, Schönhercz Zoltánnak és az illegális kommunista pártnak állít emléket a darab.

vagy

Sándor András: Alkotók /nem végleges cím/

A témát filmregény formájában már feldolgozta az író, melynek nyomán a nyár folyamán megírja a darabot. Sztálinváros építésének első időszakában játszódik. Hős egy parasztyerck, aki az építkezésen válik individualistából közösségi emberré.

3./ Jirasck: Ziska, vagy Jan Husz.

Még problematikus a választás. A színház javasol minimális átdolgozást a Ziskán, miután a darab bizonyos történelmi ismereteket igényel. Emellett felül kell vizsgálni magyar vonatkozásait. Problémák esetén a Jan Huszt részecitjük előnyben. Németh László fordítja.

4./ Osztrovszkij: Vihar.

B./ Felújítás

és

repertoár

Urbán: Tűzkorcsztség.
Háy: Az élet hidja.
Gerkij: Ellenségck.
Shakspcarc: Othello.
Trenyov: Ljubov Jarovája.

Illyés: Ozorai példa.
Kornojcsuk: Ukrajna mezőin.
Visnyovszkij: Feledhetetlen 1919.
~~Gerkij: Szomov és a többiek.~~
Katona: Bánk Bán
Vörösmarthy: Csongor és Tünde
Mikszáth: Noszty fiu esete
Tóth Marival.
Shakspcarc: Hamlet.
" Szentivánéji álom.
Moliere: A nők iskolája.
Schiller: Ármány és szerelem.

A tervben 4 mai témájú magyar, 1 történelmi témájú magyar, 2 mai szovjet, 3 múlt témájú szovjet, 3 magyar klasszikus, 1 orosz klasszikus, 1 cseh, és 5 egyéb klasszikus darab szerepel.

B./ Reportodr

Török Tamás: Eltűszentett bírcdalon, Ljubinceva: Hólabda.
Gajdár: Elmur és csapat. Gabbe: Mesterok városa.

A terv szerint 1 mai magyar, 1 mult tónáju magyar, 2 magyar mese-játók, 2 mai tónáju szovjet, és 1 nyugati mesejátók szerepel a műsoron.

VII. Fővárosi Operett Színház 3 bemutató

A./ Bemutatók:

1./ Mesterházy Lajos: Bányász tárgyú operett.
Jelenleg két felvonás van kész. Az egész darabot a szerző július 15-re ígérte. Az operett az író Boldogság c. novellájából készült. Hőse egy fiatal bányász, aki szerelméért el akarja hagyni a bányát, de végül rájön, hogy ott a helye.

2./ Szelecviov Szedej: A legdrágább. tovább
Mai tárgyú operett. A fiatalság/tanulásának problémáját dolgozza fel.

vagy

1./ Kovner: Akulina: Puskin parasztruhás kisasszony c. novellájának feldolgozása.

3./ Kálnán Ianc: Zsuzsi kisasszony, vagy Csárdás királynő.
Az operett feldolgozás teljesen új szöveggel.

B./ Felújítás és reporteár

Mikszáth: Szelistyci asszonyok. Barabás-Gádon: Állami Áruház.
Csizmarek: Boci-boci tarka.
Dunajevszkij: Szabad szél.
Miljutyin: Havasi kürt.
Chirchulesou: Hegyeh-völgyön lakodalon.
Lehár: Luxemburg grófja.

A terv szerint 3 mai tónáju magyar, 3 mai tónáju szovjet, 1 mai tónáju népidenekratikus, és két mult tónáju magyar darab szerepel a műsoron.

D./ A színház az alábbi darabokkal foglalkozik:

Egressi Bóniról: Kenessey Jenő és Incezent Vince Ernő írta operettet. A Kodály Taz. életéről Hámos György készült operettet írni.

VIII. Állami Bábszínház 6 bemutató

A./ Bemutatók:

Gyermek darabok:

1./ Tatai Sándor: Kinizsi. A D.T. javaslat alapján kijavítva.

2./ Igndoz Róssa: Ibrínko.

Kész csak sinitésckra van szükség.
Mózzai a szegény halász és három lánya hogyan törik meg Rettogi óriás hatalmát Ibrínko segítségével, akit a tóból halászott ki Mózzai.

vagy

Szilágyi Dezső: Ezüst furulya.

Ez a darab is elkészült. Sudi Ferkóráról, szól, hogy hogyan őrzi meg a selyen rétöt, hogyan küzd meg a világ rutjával.

3./ Urbán Ernő

Szilágyi Márta: Vörös osillagocska.

A darab szinopszisa van kész. A szegények és az erdő állatai hogyan törik meg a kastély urainak hatalmát vörös osillagocska segítségével.

vagy

Grin-Gabbo: Hamupipőke.

Obraszov műscrából venné át a színház.
Fordítás alatt van.

Felnőttcknek:

4./ Peliakov: 2:0 a javunkra.

Obraszov lírai komédiája egy félszeg emberről, aki a sport és szerelm hatására edzett és vidámá válik.

5./ Budinszki: Szűret.

Biztató, szinopszis alapján készül, egy felvonás van kész. Falusi tónájú, a kulákkal paktálók leleplezését szolgáló darab.

vagy

Vajda-Kovács: Zenés, vidém keretes történet.

Még csak vázlat van. Arról szól, hogyan élnek ma egy bórház lakói.

6./ Szelevjcv-Nagy György: Csondhaberítő.

B./ Felújítás

és

repertoár

Karahovszkaja: A osuka peranosára.

Mószöly: Terülj táská.

Tanási Áron: Búcsú vitóz.

Tersánszki: Misi nókus kalandjai.

Landau-Andrijevics: Morsoláda.

Grin-Károlyi Ani: Hófehérke.

Kovács-Vajda: Sztárparádó.

Erdődi: Now-York 42. utca.

Gozzi-Holtai: Szarvaskirály.

A terv szerint gycrack knck 7 magyar mese, 2 szovjet mese, Felnőttcknek: 2 nai tónájú magyar, 1 nai tónájú szovjet, és 2 mese-darab, valamint a Sztárparádó kerülne műsorra.

C./ Későbbi óvadok távlati /klasszikus/ terve.

Tamási Áron: Kuczug Balázs
Mészöly Miklós: Árgirus király.
Márk Twain: Huckleberi Finn.

De Ooster: Till Eulinspigel.
Csokonai: Dorottya.
Szerb Antal: Don Quijote.
Melicrc: Gömböc ur.

D./ Az alábbi darabokkal foglalkoznak: Papp László életről.

Dékány András: Fa Jankó mesejáték.
Bán Róbert: Kosztyús közzel.

IX. Állami Faluszínház

A./ Bevezetők:

- 1./ Fodor Ágnes-Pásztor Lajos: Csoroposck.
A házi fazekasság falusi kisipari szövetkezetbe való tömörítése az ellenséggel folytatott harcban.
- 2./ Marók Mátyás: Berju.
- 3./ Nyiri Tibor: Lakodalom a Dorogi úton.
Nyelo holdas özvegy parasztasszony fiának harca a szövetkezetbe való belépésért, szembekerülve a falu papjával. Szövetkezeti mozgalom és a lelkiismereti szabadságért folyó harc.
- 4./ Csizmarck: Boci-boci tarka.
A berju operett változata.
- 5./ Katona József: Bánk Bán.
- 6./ Móricz Zsigmond: Kismadár.
Pacsirtaszó c. darabjának egyik változata.
- 7./ Gárdonyi-Baksa: Lámpás.
A klerikális reakciót leleplező mű.
- 8./ Szigligeti: Lilienfi.
- 9./ Kerncsuk: Bodzaliget.
- 10./ Gyakov: Házasság hozományal.
- 11./ Iszajev Galics: Nem magánügy.
- 12./ Lavrenyev: Afrikai hangja.
- 13./ Armand Baruk: A Volkeviics család, belgár darab.
A jugoszláv, belgár határon játszódik.

- 14 / Vidna vásár.
15./ Bchr-Stown: Tads bátya kunyhója.
16./ Heliarc: Fősvány.
17./ Chirehulceou: Hgyen-völgyön lakodalom.
18./ Urbán Ernő: Három egyfelvondos.

A felsorolt darabok 9 társulat műsorát alkotják. 3 kisebb társulat
sztrád műsorokat mutat be.

B./ Repertoár

Tűzkorcsztág.	Szabó szél.
Község ut.	Napfényes székén.
Úszó az élőknek,	Vándorélek.
	Tartuffe.

A terv szerint 5 mai magyar, 4 magyar klasszikus, 7 mai tódju
szovjet, 2 népi demokrátiás, 1 haladó nyugati, 2 nyugati klasszi-
kus alkotja a műsort.

A Fővárosi Vigaszínház műsorgetvét ezért nem vettük fel a javaslat-
ba, mert a színház épületének átalakítása miatt a következő évében
máshol, előreláthatólag két épületben játszik. Az egyik színházban
kis operettek, a másik színházban pedig sztrádműsort.